

Preprečevanje nesreč in in bolezni pri čistilnem osebju

Čistilno osebje dela v vseh industrijskih sektorjih in na vseh delovnih mestih: od hotelov do bolnišnic, od tovarn do kmetij. Dela v prostorih, med drugim tudi na javnih prostorih, in zunaj njih. Pogosto dela ponoči ali zgodaj zjutraj, včasih so delavci sami – čistilno osebje najdemo vsepovsod, njegovo delo pa je nepogrešljivo.¹

Čistilno osebje je lahko zaposleno neposredno in dela neposredno v prostorih svojega delodajalca ali pa v prostorih, ki jih upravlja tretja oseba. Lahko ga zaposlujejo javne službe, zasebna podjetja ali pa so člani čistilnega osebja samozaposleni. Čistilno osebje lahko zaposluje tudi izvajalec, tako da med tednom dela na različnih krajih. Ne glede na vrsto čiščenja, pogodbeno ali industrijsko, gre za evropsko industrijo, katere promet dosega več milijonov evrov in ki zaposluje na milijone delavcev v Evropi.

Čistilno osebje sestavljajo večinoma ženske, delajo pa s skrajšanim delovnim časom. Znatno delež delavcev prihaja iz etničnih manjšin.² Fluktuacija zaposlenih je na splošno visoka zaradi visoke stopnje začasnega dela in pogodb za krajši določen čas.³ Ti demografski in zaposlitveni modeli otežujejo zagotovitev varnosti in zdravja čistilnega osebja.

O E-dejstvu

Čistilno osebje najbolje opredelimo po nalogah, in ne kot sektor ali skupino. Običajne naloge so čiščenje površin – pomivanje tal, brisanje prahu, sesanje, loščenje tal in delovnih površin – ter vsakdanja gospodinjska opravila. Čeprav lahko čiščenje vključuje tudi opravila, kot sta pomivanje oken in pometanje ulic, se E-dejstvo osredotoča na preprečevanje poškodb pri plačanih delavcih, ki opravljajo splošno čiščenje.

Namen tega E-dejstva je delodajalce, nadzornike, delavce in njihove predstavnike, še posebno tiste v malih in srednjih podjetjih (MSP) poučiti o nevarnostih, ki so povezane s čiščenjem, in o tem, kako je poškodbe čistilnega osebja mogoče preprečiti. Zavedati se je treba, da vseh vprašanj ni mogoče obravnavati, saj čistilno osebje dela na vseh različnih vrstah delovnih mest. Bralci morajo preveriti ustrezno zakonodajo v svojih državah članicah, če so v dvomih, pa poiskati dodatno pomoč pri ustreznih organih.

Preprečevanje nesreč in in bolezni pri čistilnem osebju

Nevarnosti in tveganja za čistilno osebje

Nevarnosti in tveganja, ki jim je čistilno osebje izpostavljeno, se razlikujejo glede na delovno mesto, ki ga osebje čisti. Od vrste delovnega mesta je odvisno,

- katere odpadne materiale je treba odstraniti – na primer žaganje v mizarskih delavnicah ali kri v bolnišnicah;
- katere površine se čistijo – na primer betonska tla v industrijskih poslopijih ali poliran kamen v avlah pisarniških stavb;
- katere snovi se uporabljajo pri čiščenju – na primer belila ali topila;
- katera delovna oprema se uporablja za čiščenje.

Čistilno osebje:

- se lahko ponesreči zaradi zdrsa, spotika ali padca, še posebno pri izvajanju „mokrih del“;
- lahko prizadenejo kostno-mišična obolenja zaradi izvajanja ponavljajočih se opravil ali ročnega dviganja;
- je lahko izpostavljeno nevarnim snovem zaradi odpadnih snovi, ki jih čisti, ali snovi, ki se uporablja za čiščenje;
- je lahko ogroženo zaradi psihosocioloških težav, kot so stres, povezan z delom, ustrahovanje (mobing) in nasilje;
- je lahko izpostavljeno nesrečam, ki vključujejo delovno opremo, na primer, da se jim prsti ujamejo v stroj, ali električnemu udaru;
- trpi zaradi vzorcev dela, kot so delo v izmenah ali dolg delavnik.

Delodajalec čistilnega osebja je odgovoren za to, da prepozna in oceni možnost poškodb ter poišče preventivne ukrepe, ki so potrebni za preprečevanje poškodb, če to ni mogoče, pa poišče preventivne ukrepe za zmanjšanje tveganja, da se zgodi poškodba. Ta postopek imenujemo ocena tveganja.

Ocena tveganja za čistilno osebje

Cilja postopka ocene tveganja sta prepoznanje vseh tveganj, ki lahko škodujejo delavcem, in uvedba učinkovitih ukrepov za zaščito delavcev. Delodajalec mora za zaščito čistilnega osebja pred nesrečami in boleznijo pripraviti in prilagoditi preventivne in intervencijske strategije vsepovsod na delovnem mestu.

Delodajalci so pravno zavezani, da zaščitijo zdravje in varnost svoje delovne sile. Delodajalec mora oceniti tveganje za varnost in zdravje na delovnem mestu, potem pa izboljšati standarde varnosti in zdravja za vse delavce (in vse druge), ki so ogroženi. Če delavci dveh delodajalcev delajo skupaj, morata delodajalca uskladiti delo.

Preprečevanje nesreč in in bolezni pri čistilnem osebju

Dobra ocena tveganja mora biti zato temelj pri izbiri delovne opreme in čistil, osebnih zaščitnih ukrepov, usposabljanja delovne sile ter organizacije dela skupaj z lastnikom ali upraviteljem prostorov, ki jih bo osebje čistilo. Zajemati mora vsa običajna opravila in odražati način, na katerega se delo opravlja v vseh okoliščinah. Delavce je treba vključiti v postopek ocene tveganja za zagotovitev, da je upoštevan vsak vidik dela.

Pomnite:

- nevarnost je lahko kar koli – delovni materiali, oprema, delovne metode ali prakse –, kar lahko povzroči poškodbo;
- tveganje je možnost – velika ali majhna –, da se bo zaradi nevarnosti kdo poškodoval.

Vodilna načela, ki jih je treba upoštevati med celotnim postopkom ocene tveganja, je mogoče razdeliti v več korakov.

1. korak: prepoznavanje nevarnosti in ogroženih oseb

Iskanje stvari pri delu, ki lahko povzročijo škodo, in prepoznavanje delavcev, ki so lahko izpostavljeni tveganju. Zaradi raznolikosti opravil pri čiščenju je tukaj mogoče omeniti samo ključne nevarnosti. Vendar pa je prepoznavanje nevarnosti, ki bi lahko še posebno škodile delavcem na vseh delovnih mestih, bistvenega pomena za postopek ocene tveganja.

Med ključne nevarnosti spadajo:

- zdrsi, spotiki in padci zaradi mokrih površin ali električnih kablov;
- nevarne snovi: čistila in tudi snovi v prostorih, na primer različne vrste prahu;
- biološke nevarnosti zaradi kužnih snovi in sesanja – na primer alergenih pršic;
- delovna oprema: oprema, ki se čisti, ali oprema, ki se uporablja za čiščenje;
- kostno-mišična obolenja zaradi ponavljajočega se dela in ročnega dviganja, poslabšuje pa jih še visoka povprečna starost delovne sile;
- delo v vlažnih razmerah;
- delo enega človeka na samem: preverite, ali lahko obstajajo težave pri reševanju;
- psihosocialna vprašanja, kot so nasilje, spolno nadlegovanje in ustrahovanje;
- delovni vzorci: stopnjevanje dela in organizacija dela.

Kadar delodajalec pošilja svoje čistilno osebje na druga delovna mesta, se zahteva sodelovanje med delodajalcema za zagotovitev, da je med čiščenjem zaščiteno vse osebje – ne samo čistilno osebje, ki dela na delovnem mestu

Preprečevanje nesreč in in boleznih pri čistilnem osebju

drugega delodajalca, temveč da se prepriča tudi, da bi se drugi delavci poškodovali zaradi dejanj čistilnega osebja.

2. korak: ocenjevanje tveganj in njihovo razvrščanje po pomembnosti

Ocenjevanje obstoječih tveganj – na primer njihove resnosti ali verjetnosti – in njihova razvrstitev po pomembnosti. Bistveno je, da imajo vsi ukrepi, ki jih je treba izvesti za odpravljanje ali preprečevanje tveganj, prednost.

Ocenjevanje tveganj je naslednji korak v postopku. Ko ste izvedli oceno tveganja, je treba v skladu z dano hierarhijo uvesti nadzorne ukrepe.

3. korak: odločanje o preventivnih ukrepih

Prepoznavanje primernih ukrepov za odpravljanje ali obvladovanje tveganja. Preventivne ukrepe je treba obravnavati v skladu z ustreznimi pravnimi zahtevami. Kadar je to mogoče, je tveganje treba odpraviti, na primer z:

- nadomestitvijo mokrega čiščenja s suhim čiščenjem, da se odpravi nevarnost zdrsov;
- uporabo opreme z baterijskim napajanjem, da se odpravi nevarnost spotikanja ob električne kable.

Če to ni mogoče, je treba nevarnost zamenjati s čim manj nevarnim. To je mogoče storiti, na primer z:

- zamenjavo agresivnih čistil z manj agresivnimi čistili;
- zamenjavo ročnih pripomočkov za čiščenje s pripomočki na motorni pogon, da se zmanjša nevarnost kostno-mišičnih obolenj.

Uvesti je treba kolektivne ukrepe, zaščita posameznika pa se uporabi le kot zadnja možnost, kadar tveganja ni mogoče drugače odpraviti ali obvladati.

4. korak: ukrepanje

Uvedba preventivnih in zaščitnih ukrepov na podlagi načrta prednostnega razvrščanja (vseh težav najverjetneje ni mogoče odpraviti takoj) in določitev, kdo dela kaj in kdaj, kdaj mora biti naloga dokončana, ter opredelitev sredstev, ki so dodeljena za izvedbo ukrepov.

Preventivne in intervencijske strategije se morajo začeti na ravni podjetja, da zaščitijo celotno delovno silo. Med primeri intervencijskih strategij na ravni podjetja so:

- zagotavljanje informacij in usposabljanje o dvigovanju izdelkov in opreme ter ravnanju z njimi;
- zagotavljanje, da so vse snovi, ki jih uporablja čistilno osebje, pravilno označene, da je čistilno osebje opravilo usposabljanje in bilo obveščeno o varni uporabi snovi ter da sta na voljo osebna zaščitna oprema in obleka, če je to potrebno;

Preprečevanje nesreč in in bolezni pri čistilnem osebju

- pridobitev vseh proizvajalčevih varnostnih listov za vsak izdelek in zagotovitev, da čistilno osebje razume tveganja in nadzorne ukrepe za različna čistila;
- zagotavljanje rednega preskušanja in pregledovanja električne opreme, da se preprečijo nevarnosti zaradi elektrike, povezane na primer z električnim kablom, ki teče čez mokra tla;
- obveščanje in usposabljanje čistilnega osebja o požarnem tveganju, varnostnih ukrepih in evakuaciji v primeru požara ter tudi preskušanje požarnega alarma med delom čistilnega osebja, tako da bo to lahko prepoznalo alarm ob nevarnosti; to je treba narediti v vseh poslopih, ki se čistijo;
- zagotovitev neдрseče obutve ali priporočanje/spodbujanje nošenja neдрseče obutve, po možnosti iz neprevodnega materiala, kot je guma;
- zagotovitev pisnih navodil o najprimernejših in potrjenih delovnih praksah;
- vzpostavitev vzdrževalnih postopkov za delovno opremo čistilnega osebja; na primer pregledovanje in vzdrževanje vozičkov in mehanske dvižne opreme;
- uporaba izdelkov za čiščenje tal, ki ne povzročajo nevarnosti zdrsa med čiščenjem;
- zagotovitev, da stranke zagotovijo zadostno razsvetljava in zračenje med čiščenjem, kadar se izvaja zunaj delovnega časa;
- zagotovitev, da stiskalnike smeti uporabljajo samo usposobljeni delavci;
- izogibanje čistilom za steklo, odstranjevalcem madežev na preprogah in večnamenskim čistilom, ki temeljijo na butoksietanolu, čistilom za stranišča s klorovodikovo ali fosforno kislino, natrijevemu hidroksidu (močnemu razmaščevalnemu sredstvu) in izdelkom, ki temeljijo na etanolaminovih spojinah, kot so odstranjevalci premazov za tla in razmaščevalna sredstva.

Delavce je treba obvestiti o tveganjih in ukrepih, ki bodo izvedeni za njihovo zaščito. Pri odpravljanju ene nevarnosti je pomembno tudi preveriti, ali se niso pri tem pojavile nove nevarnosti.

5. korak: spremljanje in pregledovanje ocene tveganja

Oceno je treba pregledovati v rednih časovnih presledkih in tako zagotoviti, da je vedno posodobljena. Pregledati in popraviti jo je treba vsakič, ko se v organizaciji pojavijo večje spremembe, ali zaradi izsledkov preiskave nesreče ali „skorajšnje nesreče“.

Preprečevanje nesreč in in boleznih pri čistilnem osebju

Ko so preventivni ukrepi uvedeni, je treba preveriti, ali pravilno delujejo. Nadzorniki so najprimernejši za zagotovitev, da so nadzorni ukrepi vedno učinkoviti.

Nekateri delavci so upravičeni do spremljanja zdravja glede na svoj položaj, državo članico ali nevarnosti, ki so jim izpostavljeni.

Pravne zahteve in strateški ukrepi

Evropske direktive določajo minimalne standarde za zaščito delavcev. Te direktive so bile prenesene v zakonodajo držav članic. Najpomembnejša med njimi je okvirna direktiva (89/391/EGS), v kateri sta opredeljena postopek ocene tveganja in hierarhija preventivnih ukrepov, ki jih morajo delodajalci upoštevati. Nekatere od najpomembnejših direktiv so navedene na koncu tega dokumenta. Pri nacionalnih organih preverite, katera zakonodaja se uporablja; direktive določajo minimalne standarde – vaša država članica lahko uporablja strožje zahteve.

Za čistilno osebje se lahko uporabljajo tudi različni standardi, na primer standardi ISO in CEN. Ti podajajo podrobne tehnične informacije o organizaciji delovnih mest in opreми; primer so standardi o izpostavljenosti vibracijam.

Rešitve na delovnem mestu

Dnevno čiščenje

Čiščenje je pogosto delo s skrajšanim delovnim časom, ki se izvaja zgodaj zjutraj, zvečer ali ponoči, ko drugih delavcev ni na delovnem mestu, prav tak čas dela in neredne izmene pa lahko privedejo do povečanega tveganja poškodb čistilnega osebja. Kot kažejo izkušnje iz nekaterih držav članic, čiščenja ni treba nujno izvajati takrat, ko ni v prostoru nikogar drugega, in tam, kjer so uvedli dnevno čiščenje, poročajo, da je to koristno ne samo za čistilno osebje, temveč tudi za podjetja, ki naročajo te storitve, saj se na primer čistilno osebje hitreje odzove na razlitje.^v

Inovativno delo

Čiščenje šteje za poklic z nizkim ugledom. K temu splošnemu mnenju prispeva veliko dejavnikov. Eden od teh je, da se pogosto uporabljajo najbolj tradicionalne delovne metode in pripomočki. Izboljšanje ergonomske oblike običajno spremlja uvajanje novih, izboljšanih in bolj sistematičnih metod dela, opreme in strojev. Zato lahko to delo postane privlačnejše za več delavcev. Izboljšanje podobe čiščenja kot poklica in zadovoljstva na delovnem mestu lahko prek bolj zdravega dela z višjo kakovostjo privede do večje produktivnosti.

Preprečevanje nesreč in in bolezni pri čistilnem osebju

Viri informacij

Na internetu je mogoče najti veliko uporabnih informacij o čistilnem osebju ter njegovem delu in zdravju. Izbor teh virov je naveden v nadaljevanju:

Spletne informacije

- Bena, A., Mamo, A., Marinacci, C., Pasqualini, O., Tomaino, A., Costa, G., 'Infortuni ripetuti, rischio per professioni in Italia negli anni novanta' (Risk of repeated injuries by economic activity in Italy in the 1990's), *Med Lav*, 96, Suppl pp. 116-126, 2005, Italian, <http://www.dors.it/alleg/0201/09-bena.pdf>
- European Agency for Safety and Health at Work, *Accident prevention in practice* ISBN 92-95007-34-4, 2001, <http://osha.europa.eu/publications/reports/103/>
- European Federation of Cleaning Industries, *Health & Safety in the office cleaning sector*. <http://www.feni.be/index.php?id=19&L=0>
- Gamperiene, M., Nygård, J., Sandanger, I., Wærsted, M., Bruusgaard, D., 'The impact of psychosocial and organizational working conditions on the mental health of female cleaning personnel in Norway', *J Occup Med Toxicol.*, 1(1), Nov 2006, <http://www.occup-med.com/content/1/1/24>
- GMB: Britain's General Union, *Health and Safety for cleaners: A GMB guide*. <http://www.gmb.org.uk/Templates/PublicationItems.asp?NodeID=91047>
- Health & Safety Executive, *Caring for cleaners. Guidance and case studies on how to prevent musculoskeletal disorders*, HSG234, ISBN 0-7176-2682-2 <http://www.hse.gov.uk/press/2003/e03078.htm>
- Health & Safety Executive, *Safe use of cleaning chemicals in the hospitality industry*. <http://www.hse.gov.uk/pubns/cais22.pdf>
- Hoods, V., Buckle, P., Haisman, M., *Musculoskeletal health of cleaners*, Robens Centre for Health Ergonomics, University of Surrey, 1999, http://www.hse.gov.uk/research/crr_pdf/1999/CRR99215.pdf
- Huth, Elke, *Arbeitsfelder: Arbeits- und Gesundheitsschutz in der Reinigung, Reinigungs- und Hygiene – Technik, Facility Management*, <http://www.bewegungs-abc.de/haupt.htm>
- Instituto Sindical de Trabajo, Ambiente y Salud, *Fichas internacionales de datos de seguridad* <http://www.istas.net/webistas/abreenlace.asp?idenlace=1570>
- Scherzer, T., Rugulies, R., Krause, N., 'Work-related pain and injury and barriers to workers' compensation among Las Vegas hotel room cleaners', *Am J Public Health*, 95(3), Mar 2005, pp. 483-488, <http://www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?artid=1449206>

Preprečevanje nesreč in in boleznih pri čistilnem osebju

- Union Network International, *Health and Safety in the office cleaning sector – European manual for employees*, 2000.
http://www.union-network.org/UNIsite/Sectors/Property_Services/Cleaning/CleaningManual.htm

Tiskane publikacije

- Flyvholm, M., Mygind, K., Sell, L., Jensen, A., Jepsen, K., 'A randomised controlled intervention study on prevention of work related skin problems among gut cleaners in swine slaughterhouses', *Occup Environ Med.*, 62(9), Sep 2005, pp. 642-649.
- Gamperiene, M., Nygård, J., Brage, S., Bjerkedal, T., Bruusgaard, D., 'Duration of employment is not a predictor of disability of cleaners: a longitudinal study', *Scand J Public Health*, 31(1), 2003, pp. 63-68.
- Kumar, R., Chaikumarn, M., Lundberg, J., 'Participatory ergonomics and an evaluation of a low-cost improvement effect on cleaners' working posture', *Int J Occup Saf Ergon.*, 11(2), 2005, pp. 203-210.
- Laursen, B., Søgaaard, K., Sjøgaard, G., 'Biomechanical model predicting electromyographic activity in three shoulder muscles from 3D kinematics and external forces during cleaning work', *Clin Biomech (Bristol, Avon)*, Volume 18, Issue 4, May 2003 May, pp. 287-295.
- Massin, N., Hecht, G., Ambroise, D., Héry, M., Toamain, J., Hubert, G., Dorotte, M., Bianchi, B., 'Respiratory symptoms and bronchial responsiveness among cleaning and disinfecting workers in the food industry', *Occup Environ Med.*, 64(2), Feb 2007, pp. 75-81.
- Mondelli, M., et al., 'Carpal tunnel syndrome and ulnar neuropathy at the elbow in floor cleaners', *Neurophysiol Clin.*, 36(4), Jul-Aug 2006, pp. 245-53.
- Zock, J., et al., 'Asthma risk, cleaning activities and use of specific cleaning products among Spanish indoor cleaners', *Scand J Work Environ Health.*, 27(1), Feb 2001, pp. 76-81.

Standardi

- **EN 14253:2003** Mehanske vibracije – Merjenje in računsko ugotavljanje učinkov na zdravje oseb, ki so na delovnem mestu izpostavljeni tresenju celotnega telesa – Praktično navodilo (Mechanical vibration - Measurement and calculation of occupational exposure to whole-body vibration with reference to health - Practical guidance).
- **ISO 2631:2001** Mehanske vibracije in udarci – ovrednotenje izpostavljenosti ljudi tresenju celotnega telesa (Mechanical vibration and shock – evaluation of human exposure to whole-body vibration).

Preprečevanje nesreč in in boleznih pri čistilnem osebju

- **ISO 5349:1986** Mehanske vibracije – smernice za merjenje in ocenjevanje izpostavljenosti ljudi tresenju, ki se prenaša po rokah (Mechanical vibration – guidelines for the measurement and the assessment of human exposure to hand-transmitted vibration).
- **ISO 5805:1997** Mehanske vibracije in udarci – izpostavljenost ljudi – glosar (Mechanical vibration and shock – human exposure – vocabulary).
- **ISO 8662:1988** Gnana prenosna ročna orodja – Merjenje vibracij na ročaju (Hand-held portable power tools – measurement of vibrations at the handle).
- **EN ISO 20643** Mehanske vibracije – Prenosni ročni in ročno vodeni stroji – Načela vrednotenja oddajanja vibracij (ISO/DIS 20643:2002) (Mechanical vibration – Hand-held and hand-guided machinery – Principles for evaluation of vibration emission of vibration at the grip surface (ISO/DIS 20643:2002)).

Ustrezne direktive

- Direktiva 2000/54/ES z dne 18. septembra 2000 o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkimi dejavniki pri delu – cilj te direktive je določiti minimalne zahteve, da se delavcem, ki so pri delu izpostavljeni biološkimi dejavniki, zagotovi boljša raven varnosti in varovanja zdravja.
- Direktiva 2002/44/ES z dne 25. junija 2002 o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah glede izpostavljenosti delavcev tveganjem iz fizikalnih dejavnikov (vibracij).
- Okvirna direktiva 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 – ta splošna direktiva o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev delodajalca zavezuje, da sprejme potrebne ukrepe za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev pri vseh vidikih njihovega dela.
- Direktiva 89/654/EGS z dne 30. novembra 1989 o minimalnih zahtevah za varnost in zdravje na delovnem mestu – obravnava minimalne zahteve za varnost in zdravje na delovnih mestih, ki se uporabljajo, in delovnih mestih, ki se uporabljajo prvič. Te zahteve so podrobno opisane v prilogah k Direktivi.
- Direktiva 89/655/EGS z dne 30. novembra 1989 o minimalnih varnostnih in zdravstvenih zahtevah za uporabo delovne opreme delavcev pri delu – določa zahteve za uporabo delovne opreme, na primer orodja in strojev.
- Direktiva 89/656/EGS z dne 30. novembra 1989 o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah za osebno varovalno opremo, ki jo delavci uporabljajo na delovnem mestu – vsa osebna varovalna oprema mora upoštevati ergonomske zahteve in zdravstveno stanje

Preprečevanje nesreč in in bolezni pri čistilnem osebju

delavca ter se po vseh potrebnih nastavitvah pravilno prilegati osebi, ki jo nosi.

- Direktiva 90/269/EGS z dne 29. maja 1990 o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah za ročno premeščanje bremen, kadar za delavce obstaja predvsem nevarnost poškodbe hrbta – potrebi po ročnem premeščanju bremen se je treba izogibati, v nasprotnem primeru mora biti ročno premeščanje organizirano, delavci pa ustrezno usposobljeni.
- Direktiva 91/383/EGS z dne 29. julija 1991 o delavcih z delovnim razmerjem za določen čas ali z začasnim delovnim razmerjem – cilj je izpeljati dopolnilne določbe, s katerimi se zagotovi, da delavci z delovnim razmerjem za določen čas uživajo enako stopnjo zaščite kot drugi delavci.
- Direktiva 93/104/ES z dne 23. novembra 1993 o delovnem času – cilj je, da se sprejmejo minimalne zahteve, ki zajemajo nekatere vidike organizacije delovnega časa v povezavi z zdravjem in varnostjo delavcev. V zvezi s čistilnim osebjem določa, da morajo biti zaščiteni pred škodljivimi vplivi na njihovo zdravje in varnost, ki jih povzročajo predvsem moteči vzorci dela ali nočno delo.
- Direktiva 94/33/ES z dne 22. junija 1994 o varstvu mladih ljudi pri delu – Direktiva nalaga delodajalcem odgovornost za zagotovitev da so tveganja za mlade delavce zmanjšana na najmanjšo mogočo mero, tako da izvedejo oceno tveganja, še preden mladi začnejo delati. Odloči se tudi, ali mladi osebi prepovedati neko čiščenje ali ne.
- Direktiva 98/37/ES z dne 22. junija 1998 o zagotavljanju strojev – zahteve glede zagotavljanja strojev za uporabo na delovnem mestu.

Viri

¹ European Federation of Cleaning Industries, *The Cleaning Industry in Europe*, An EFCI Survey Edition 2006 (Data 2003) <http://www.feni.be>

² European Federation of Cleaning Industries, *The Cleaning Industry in Europe*, An EFCI Survey Edition 2006 (Data 2003) <http://www.feni.be>

³ Mormont, M., *Institutional representativeness of trade unions and employers' organisations in the industrial cleaning sector*, Université Catholique de Louvain, Institut des Sciences du Travail, Project number VC/2003/0451, 146 pp. http://www.trav.ucl.ac.be/recherche/pdf/%202002/2001%2012%20LPS_final.pdf

^v Schlese, M., Schramm, F., *Beschäftigungsbedingungen in der Gebäudereinigung*, Berichte der Werkstatt für Organisations und Personalforschung e.V., Berlin 2004, ISSN 1615-8261.